

Herkes Şiir Üzerine Bir Şeyler Yazar da Ben Durur Muyum Bu Şiirin Ana Fikri N

– Sami Biber · 28 Mayıs 2020

HERKES ŞİİR ÜZERİNE BİR ŞEYLER YAZAR DA BEN DURUR MUYUM? / BU ŞİİRİN ANA FİKRİ NEDİR?

Biz öğrenci olduğumuz yıllarda yani fi tarihinde, veya şimdiki neslin MÖÖÖÖÖÖÖ diye okuduğu M.Ö (Milattan Önce) yıllarda edebiyat derslerinde öğretmenlerimizin yazılı sınavlarda sorduğu sorulardan biri mutlaka “ Bu yazının, ya da bu şiirin ana fikri nedir?” Sorusuydu. Biz de şiiri okur ona göre yanıtlardık.

Aslında o dönemlerde sınav değil imtihan yapılır, soru değil sual sorulur ve yanıt değil cevap verilirdi ya neyse. O kısma girmeyelim.

Bizler her ne kadar hoca desek de asıl mesleği öğretmenlik olan zât-ı muhteremler önümüze koyarlardı bir şiir ve derlerdi: “ Ha bunun anasının fikri-zikri nedir bul bakalım ” Yok...Şaka...Öyle demezlerdi tabii ki “Aşağıdaki şiirin ana fikri nedir yazınız” Derlerdi.

Farz edelim şiir şu olsun:

İSTANBUL’U DİNLİYORUM GÖZLERİM KAPALI

İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı
Önce hafiften bir rüzgar esiyor;
Yavaş yavaş sallanıyor
Yapraklar, ağaçlarda;
Uzarlarda, çok uzarlarda,
Sucuların hiç durmayan çingirakları
İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Kuşlar geçiyor, derken;
Yükseklerden, sürü sürü, çığlık çığlık.
Ağlar çekiliyor dalyanlarda;
Bir kadının suya değişiyor ayakları;
İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Serin serin Kapalıçarşı
Cıvıl cıvıl Mahmutpaşa
Güvercin dolu avlular
Çekiç sesleri geliyor doklardan
Güzelim bahar rüzgarında ter kokuları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Başımda eski alemlerin sarhoşluğu
Loş kayıkhaneleriyle bir yalı;
Dinmiş lodosların uğultusu içinde
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Bir yosma geçiyor kaldırımdan;
Küfürler, şarkılar, türküler, laf atmalar.
Birşey düşüyor elinden yere;
Bir gül olmalı;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Bir kuş çırpınıyor eteklerinde;
Alnın sıcak mı, değil mi, biliyorum;
Dudakların ıslak mı, değil mi, biliyorum;
Beyaz bir ay doğuyor fıstıkların arkasından
Kalbinin vuruşundan anlıyorum;
İstanbul'u dinliyorum.

Ben böyle bir şiirin ana fikri olarak - Ama doğru ama yanlış - şunları yazdım : "İstanbul, her türlü kargaşasına, güürtüsüne, değişik meslek ve değişik karakterde insanları içinde barındırmasına rağmen dünyanın en güzel ve yaşanılabilir şehridir."

Yani, doğru ya da yanlış bir fikir yazdım.

Şiirin ana fikrini doğru ya da yanlış tespit etmek değil anlatmaya çalıştığım. Netice olarak bir fikir ortaya koyabilmek.

Şimdi gelin bir de günümüzde yapmış olalım bu sınavı ve aynı soruyu mini mini ilk okul, ergenlik

sivilceleriyle başı dertte olan orta okul, ya da artık koca kazık olmaya başlamış lise öğrencilerine değil de ilk tanıştığınız anda burnuza üzerinde "Şair, yazar,bestekar, organizatör, editör, traktör, dedektör, vektör, sektör" yazan kartvizitini dayamış olan bir üstad-ı âzâma soralım yukarıdaki şiirin ana fikrini.

E haydi Bismillah. Başlayalım.

-Sayın şairim/şairem sizce bu şiirin ana fikri nedir?

-Oooooo işte bu şiire bayılırım. Büyük bir halk ozanı olan Ahmet Mete Işıkara'nın yedi nokta dört şiddetinde hece ölçüsüyle yazdığı muhteşem bir eseridir bu " İstambul Dinliyorum Gözlerim Kapalı" (İstanbul değil- İstanbul, dikkatiniz çekerim.)

Gözleriniz büyür, büyür, "Faltaşı" benzetmesi artık sizin gözlerinizin o anki hali için yetersizdir. Vatandaşın Orhan Veli'yi halk ozanı yapmasına "Eyvallah" deseniz de, Orhan Veli'nin evrim geçirerek Deprem Dede Ahmet Mete Işıkara'ya evrilmesine siz de gözlerinizi kapatsanız da ve hatta bu serbest şiirin yedi nokta dört şiddetinde hece ölçüsüyle yazıldığı yolundaki suç isnadına itiraz etmesiniz de canım İstanbul'un İstanbul yapılmasına dayanamazsınız." Diyeceğimi sanıyorsanız çok yanılıyorsunuz. Tam aksine bu müthiş (!) tespit (!)karşısında bir alkış kopar.

-Eee. Şiirin ana fikri?

-Evet efendim gelelim şiirin ana fikrine:

-Lütfen. Sabırsızlıkla bekliyorum.

-Efendim burada bir adam var. Adam İstanbul'u dinliyor gözlerini kapatarak. Gözleri kapalı ama kalp gözü açık olduğundan da her bi şeyi o açık olan kalp gözüyle görüyor. Önce bakıyor hafiften bir rüzgar esmiş, sonra yapraklar hışırdamaya başlamış, peşinden sucular bağılıyor. Şairimiz burada belirtmeyi unutmuş: Tabii ki sucular " Hayde Taşdelen, Kayışdağı, Hamidiye.. Sucu geldi suuuuu" Çiye bağıyorlar.

-Çene Suyunu unuttunuz üstadım.

-Evet doğru. Hay çenene-----sağlık şairim. Çok mersi bokubiyen. Devam ediyorum.

Sonra kuşlar geçiyor. Şair burada da yuvarlak bir ifade kullanmış. Milyonlarca çeşit kuş var. Hangi kuş onu atlamış. Neyse efendim sonra balıkçılar ağlarını çekiyorlar. Bi bakıyorlar ağda bir kadın vücudu. Kadının ayakları suya değişiyor.

Artık bu müthiştten de öte dehşet ana fikir olayına siz de kendinizi kaptırıyorsunuz.

-Üstadım. Emin misiniz? Kadın ve sudan çekilen ağlar bana sanki ayrı ayrı olaylar gibi geldi de.

-Yok yok aynen böyle. Böyle olmasa niçin ağlarla çekilen balıktan bahsederken birdenbire ayakları suya değen kadından bahsetsin ki di mi ama?

-Di ama...

Üstad sazı ele aldı ya. Devam ediyor.

-Sonra efendim adam Kapalıçarşıya gidiyor

Dedim ya artık siz de kaptırmışsınızdır bu eşsiz ana fikir izahına. Tamamen istem dışı bir harekettir ama mutlaka yaparsınız. Yani o meş'um soruyu sorarsınız.

-Pardon üstadım ! Adam ağa takılı vaziyette sudan çıkarılan kadını merak etmiyor mu? Öyle ya insan bi merak eder öldü mü kaldı mı? Bi yardıma ihtiyacı var mı filan diye.

-Evet haklısınız. Şairin buradaki vurdumduymazlığı benim de nazar-ı dikkatimden kaçmadı. Ama kesinlikle insanların böyle toplumsal olaylar karşısındaki duyarsızlığını dile getirmiştir şairimiz.

-Haaa ondan diyorsunuz yani. Yoksa hiç zavallı kadını orada öyle balıkçıların insaf ve merhametine bırakıp da Kapalıçarşıya gider miydi? Harikasınız valla üstadım. Eeee sonra?

-Sonra efendim Kapalıçarşıda dolaşırken kimi görse iyi?

-Fatih Sultan Mehmet'i deme şak diye düşüp bayılıırım valla.

-Yok be yahu. Ne Fatih'i. Fatih öleli bir asır olmuş. O değil elbette.

-Eeee...Kim o zaman?

-Mahmut Paşa'yı görüyor.

-Fatih'in Sadrazamı Mahmut Paşa?

-Offff Taktınız Fatih'e şairim. Elbette o değil. Bu Mahmut Paşa " Cıvıl cıvıl Mahmut Paşa " Namıyla maruf olan Mahmut Paşa... Şairimiz şiirinde diyor zaten "Cıvıl cıvıl Mahmut Paşa" Diye.

-Anaaaa..Doğru...Bak ona hiç dikkat etmemiştim. Demek bizim tarihimizde "Cıvıl cıvıl Mahmut Paşa"
Diye bir paşamız da varmış.

-Elbette var. Olmasa şairimiz yazar mıydı hiç? Neyse efendim. Cıvıl cıvıl Mahmut Paşa bir bakıyor Kapalı
Çarşının avluları güvercin dolmuş. Kızıyor tabii ki bu laubaliliğe. Bir işaret ediyor, hemen uzaklardan
çekiç sesleri geliyor. Çekiç sesleri gelince de güvercinler pırrr diye uçup gidiyorlar. Cıvıl cıvıl Mahmut
Paşa bir de o ter kokularına çok sinirleniyor. " Bu güzelim bahar gününde ne bu ter kokuları, pis herifler!
Sizin yüzünüzden çarşıya turist gelmez oldu." diye Kapalıçarşı esnafını fena şekilde haşlıyor.

-Allah başımızdan eksik etmesin Cıvıl cıvıl Mahmut Paşa gibi azimli ve gayretşeh paşalarımızı değil mi
üstadım?

-Amin şairim...Eveeeettt. Bir sonraki bölüme geçiyoruz. Bu bölümde bakıyoruz ki adam İstanbul'u
dinlerken iyice kafayı çekmiş. Baya sarhoş. Belli ki evsiz barksız. Gitmiş bir kayıkhanede sızmış. E
mevsim de kış tabi. Lodos var. Adamcağız üşüyor doğal olarak.

-Üstadım o bölümde bir de yalı vardı o ne oldu peki?

-Haa o yalıyı bilirim. Sait Halim Paşa yalısı... Yaktılar o yalıyı namussuzlar, yerine otel yapıcama diye.

-Otel YAPICAM diye?

-Evet otel yapıcama diye yaktılar.

-Üstadım boş verin... Ana fikir diyorduk .

-E biz ne diyoruz? Ana fikri anlatıyoruz ana hatlarıyla di mi?

-Allah razı olsun üstadım aslında hani vaktiniz olsaydı da ana hatlarıyla değil daha dataylı olarak
anlatsaydınız keşke. Sayenizde öylesine mütevevahir oluyoruz ki (aydınlanıyoruz ki) en parlak neon
ışıkları bile bizleri bu kadar münevver eyleyemezdi (Nurlandıramazdı-Aydınlatamazdı)

-Ha?

-Siz devam edin üstadım. Bakmayın bana.

Zaten ben "Devam edin " Demesem de devam edecek ve maalesef devam ediyor:

-Efendim daha sonra bir yosma geçiyor sokaktan. Hemen kadına sultanmaya başlıyorlar. Arkasından laf

atanlar mı dersiniz,şarkı türkü söyleyenler mi dersiniz, küfür eden, kavga eden mi dersiniz? Kızılca kıyamet kopuyor. İşte şair burada bizim milletin ne kadar görmemiş olduğunu vurgulamaya çalışmış. "Ayıptır böyle şeyler, sizin ananız, bacınız, karınız yok mu? Onlara birine böyle davranılsa hoşunuza gider miydi?" Demek istemiş.

-Diyorsunuz?

-Evet aynen öyle...Sonra ne demiş şair " Bir gül düşüyor yere" Demek ki kadının adı Birgül. O kadar çok sataşmaya dayanamıyor ve yere düşüyor.

-Üstadım ben de dayanamıyorum artık. Ana fikir?

-Yahu biz burada iki saattir baba fikri mi anlatıyoruz. Ana fikir bu işte.

-Ne?

-Birgül yere düştükten sonra ölür gibi oluyor.

-Allah Allah...Bak hele şimdi durup dururken olan işe. Peki bunu nereden anlıyoruz?

-Birgül yere düşünce şairimiz " Öldü mü acaba?" Diye yokluyor ama alını sıcak mı, soğuk mu, dudakları ıslak mı değil mi anlayamıyor.

-Eee ölmüş mü ölmemiş mi Birgül? Kesin bir teşhis ve tanı konulamıyor mu yani? Hay Allah. Şiirin yazıldığı yıllarda öyle emar, tomografi filan da yok. Eee ne olacak şimdi?

-Yok...Anlaşıyor. Sonra kalbini dinliyor. Kalbinin sesini duyunca " Oh Ya Rabbi şükür yaşıyormuş" Diyor.

-Oh Ya Rabbi şükür. Ben de bayağı endişe etmişim "Gitti zavallı kadın." Diye. Eeee sonra?

-Sonra adam yine gözleri kapalı olarkten İstanbul'u dinlemeye devam ediyor.

Biliyorum çok çok abarttım lakin inanın bana günümüzde artık " Bu şiirin ana fikri nedir?" Diye sorduğunuzda alacağınız cevaplar bu yazdıklarımın çok da farklı olmayacaktır. Deneyin isterseniz.

Peki çok mu önemlidir bir şiirin ya da yazının, bir tiyatro eserinin, bir resmin, bir bestenin ana fikri? İşin orasını bilemem lakin biz öğrenciyken öğretmenlerimiz anamızı ağlatırdı " Bu ana fikir yüzünden.

Bir diğer soru da şu: Her şiirin bir ana fikri var mıdır? İşte bu konuda şüpheliyim. Şimdi şöyle bir şey şiir

diye karşınıza gelse bundan nasıl bir ana fikir çıkarırsınız?(Bu da benim şiirim.)

BIRAK

Bu aşkın çarkı feleğinin akvaryumundan uçtu bir kuş.

Uçurtmanın kuyruğunda yorgun argın bir yokuş.

Eee sonra?

Beni sana bırak

Seni de bana bırak.

Nerde tırak

Orda bırak.

Haydi bakalım. Bulun bunun ana fikrini bulabilerseniz. Yok yani mutlaka vardır da onu oradan söküp çıkarmak her kula nasip olacak iş değil.